UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo circuncisionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

n feſto cir-
cũciſionis e-
euangelium
In illo tempo
re. Poſtq̃ cõ-
ſummati ſunt
&c. Lu. ij. Cir
ca qđ poſſunt he queſtiones di-
ſputari. ¶ Prima. vtrũ chriſtus
debuit circuncidi. ¶ Secunda.
vtruz circunciſio nunc tempore
gratie ceſſare debuit. ¶ Tertia
vtrum cõuenienter nomen chri
ſto fuit impoſitum Jeſus.

D primam
queſtionẽ qua
queritur (3. p.
q. 37. ar. 1.) vtr
chriſt⁹ debuit
circuncidi. ſic
proceditur Et
videtur q̄ non. ¶ Primo ſic. Cir
cunciſio fuit ordinata in reme-
dium originalis peccati. ſz xp̃s
nõ ꝯtraxit originale peccm̃. ergo
xp̃s non debuit circũcidi. ¶ Se
cũdo ſic. xp̃s nõ fuit decimatus
in lũbis abrahe. q2 figurabat me
dicinã originalis. ergo nec de-
buit circuncidi eadem ratione.
¶ Tertio ſic. Sabbati obſerua-
tio vicinior erat preceptis mora
libus inter q̃ etiã cõputat̃ q̄ cir
cunciſio. ſz xp̃s ſabbata littera-
liter nõ obſeruabat. Vñ dicebãt
iudei de ipſo Joh. ix. Nõ eſt hic
homo a deo q̃ ſabbatũ nõ cuſto-
dit. ergo non debuit ſeruare cir
cũciſionẽ. ¶ In oppoſitũ eſt euã
geliũ pñs. ¶ Rñdeo dicẽdũ ſub
iſta ꝯcluſione. q̄ xp̃s debuit cir-
cũcidi nõ ꝓpter indigentiã ali-
quã. ſz ꝓpter decentiã. Cui⁹ po-
teſt multiplex ratio aſſignari.
¶ Primo quidẽ vt oſtendat veri
tatẽ carnis humane ꝯtra mani-
cheũ q̃ dixit eũ habere corp⁹ fan
taſticũ. & cõtra appollinarẽ. q̃ di
xit corp⁹ xp̃i diuinitati eſſe con-
ſubſtãtialẽ. & cõtra valentinuz. q̃
dixit xp̃z corp⁹ de celo attuliſſe.
¶ Secũdo. vt approbaret circũ-
ciſionẽ quã olim de⁹ inſtituerat.
¶ Tertio. vt oſtẽderet ſe eſſe de
genere abrahe. q̃ circunciſionis
mãdatũ acceperat in ſignũ fidei
quã de ipſo habuerat Gen. xvij.
Et cui facta eſt repromiſſio de
xp̃o. ¶ Quarto. vt iudeis excuſa
tionẽ tolleret ne eũ reciperent ſi
eſſet incircũciſus. ¶ Quinto. vt
obediẽtie virtutẽ nobis ſuo exẽ
plo cõmendaret. Vñ octaua die
circunciſus eſt ſicut erat in lege
preceptũ. ¶ Sexto. vt q̃ in ſimi-
litudinẽ carnis peccati venerat.
remediũ quo caro peccati ꝯſue
uerat emundari non reſpueret.
¶ Septimo. vt legis onus in ſe
ſuſtentãs alios a legis onere li
beraret. ſm illud Gal. iiij. Mi-
ſit deus filium ſuum factuz ſub
lege. vt eos qui ſub lege erãt re-
dimeret. ¶ Ad rationes in oppo
ſitũ. Ad primaz rñdet̃. negando
conſequentiam. quoniam chri-
ſtus ſicut propria voluntate mor
tez noſtrã ſuſcepit q̃ eſt effectus
peccati nullũ in ſe hñs peccatũ

vt nos a morte liberaret. ita et
circunciſionē que erat remediū
originalis peccati ſuſcepit abſ-
qʒ hoc ꝙ haberet originale pec-
catum vt nos a legis iugo libe-
raret:ſicut dictum eſt. ¶ Ad ſecū
dam reſpōdet negādo ꝯſequen-
tiaʒ. ⁊ ratio eſt. quia decimacio
erat actus tantū figuralis q̄tuʒ
ad illos que in lūbis abrahe de-
cimabant. Et ideo xp̄o nō cōpe-
tebat. qui immunis fuit ab ori-
ginali peccato. ſʒ circūciſio etiā
habet alias cauſas preter deci-
mationē in illis que circūcidun
tur. ⁊ ideo nō eſt ſimilis ratio de
vtroqʒ. ¶ Ad tertiā reſpōdet ne
gando ꝯñam. ⁊ ratio eſt. q̄r xp̄s
in pueritia ſua in nullo ab alijs
pueris ſegregatus fuit q̄tuʒ ad
exteriorē conuerſationē. ⁊ ideo
oīa que ad pueros ꝑtinebant in
veteri lege impleri voluit. ſed
qñ iam ad perfectā etatē perue
nit oſtēdere ſe debuit dn̄m eſſe
legis. ⁊ legem vſqʒ ad ipſum po
ſitam fuiſſe. ⁊ ideo in quibuſdā
ſupra legem operatuʒ eſſe. ſicut
de obſeruatione ſabbati et in ta
ctu leproſi ⁊c̄.

AD ſecūdaʒ
q̄ſtionem qua
queritur. (4.
ſen. di. 1. q. 2.
art. 3.) vtrum
circūciſio nūc
tempore gra-
tie ceſſare debuit. ſic ꝓceditur. ⁊
videtur ꝙ non. ¶ Primo ſic. oīs
chriſti actio noſtra eſt inſtructio
Unde dicit Joh. xiij. Exemplū
dedi vobis: vt quemadmodum
feci vobis ⁊ vos ita faciatis. ſed
xp̄s fuit circūciſus vt in p̄cedēti
q̄ōne. ergo exēplo ſuo debemus
circūcidi. ⁊ p ꝯñs circūciſio ceſ-
ſare nō debuit. ¶ Secūdo ſic. dr̄
Gen̄. xvij. ꝙ circūciſio dabat in
fed⁹ eternū ſʒ eternū eſt qđ nullo
fine claudit. g̊ circūciſio ceſſare
nō debuit. ¶ Tertio ſic. figura-
lia q̄ ſignāt id qđ ſemꝑ faciēdū ē
nō debēt ceſſare. ſicut de thurifi
catiōe q̄ ſignat deuotionē ptz. ſʒ
circūciſio cordis cui⁹ laus eſt ex
deo. ad Rom̄. ij. ſemꝑ facieda eſt
⁊ hāc ſignat exterior circūciſio.
ergo ceſſare nō debuit. ¶ In op
poſitū eſt illud Gal̄. v. Si circū
cidimini xp̄s vobis nihil ꝓderit.
¶ Scđo ſic. ad Heb̄. vij. d. apl̄s
ꝙ trāſlato ſacerdotio neceſſe eſt
vt leḡ trāſlatio fiat. ſʒ oportuit
ſacerdotiū trāſferri. g̊ ⁊ legē. et
ſi hoc tunc ⁊ ſacramēta legalia.
ſʒ iter hoc p̄cipuū eſt circūciſio.
ergo ⁊c̄. ¶ Rñdeo dicēdum ſub
iſta ꝯcluſione. ꝙ circūciſio ceſſa
uit ⁊ debuit ceſſare. Que ꝯcluſio
oſtēdit ſic. Cū venit qđ ꝑfectū ē
euacuari debet qđ ex parte eſt. ſi
ad idē ordinent: q̄r gratia nō fa
cit (per) duo qđ per vnū poteſt fa
cere. ſicut nec natura. circūciſio
aūt imꝑfecta erat reſpectu ba-
ptiſmi. Et hoc triplicit̄. Primo
q̄tum ad ſignificationē. q̄r nō ſi
gnificabat ita expſſe emūdatio-
nem totius hoīs ab immūditia

culpe originalis ſicut ablutio ba
ptiſmalis. Scďo q̄tum ad effi/
caciam: qꝛ non ita abūdans gra
tia ad operandū ⁊ reprimēdū fo
mitē in circūciſione dabaꝶ ſicut
in baptiſmo. Tertio q̄tuꝫ ad vti
litatē. qꝛ nō erat eiꝰ vtilitas ita
cōis ſicut baptiſmi. cuꝫ haberet
determinatū populū. determina
tum ſexū determinatū tēpus. qď
in baptiſmo non accidit. ⁊ ideo
adueniēte tēpore plenitudinis
debuit ceſſare baptiſmo ſubſti/
tuto. ¶ Ad rationes in oppoſitū
¶ Ad primā reſpōdeꝶ. negando
ꝯñam. ⁊ ratio eſt. quia lꝫ xp̄s in
oībus operibus ſuis nos erudi/
uit. nō t̄n oīa fecit ad imitationē
ſicut opa miraculoſa ⁊ alia plu/
ra. Qď aūt xp̄s circūcidi voluit
rationes ſupra in q̄one p̄cedenti
fuerūt aſſignate. Unde xp̄s non
voluit circūcidi vt alij imitaren
tur eū quo ad hoc. ſed magis vt
ex hoc erudireꝶ de alijs q̄ tacta
ſunt in rationibꝰ ſuperiꝰ aſſigna
tis. q. p̄cedēti. ¶ Ad ſcďaꝫ rn̄deꝶ
negādo ꝯñam. ⁊ ratio eſt. qꝛ cuꝫ
dicitꝶ ꝙ circūciſio ſit data in fe/
dus eternū. nō oportet ita intel/
ligi eternū ꝙ careat fine. Unde
in eadem littera dn̄s dicit. ꝙ da
bit eis terrā in poſſeſſionē eter/
nam. ⁊ ꝯſtat t̄n ꝙ terrā p̄miſſio/
nis iudei nō poſſidēt. Un̄ eter/
num diſtinguitꝶ. ⁊ dicitꝶ triplici/
ter aut q̄tum ad durationē. aut
q̄tum ad finis indeterminatio/
nem: aut q̄tum ad ſignificatio/
nem. Primo modo dicitꝶ dupli/
citer. aut qꝛ caret principio ⁊ fi/
ne. ⁊ ſic Eccl'ia. xviij. dicitꝶ. Qui
viuit ī eternū creauit oīa ſimul
aut q̄tum ad priuationē termi/
ni t̄m. ſicut illud. p̄s. Statuit ea
in eternū ⁊ in ſeculū ſeculi. Eter
num ſecūdo modo q̄tuꝫ ad inde
terminationū dꝛ. ſicut ſacerdo/
tium aaron dꝛ eternū. qꝛ deꝰ non
determinauit qñ ceſſaret. Eter/
num q̄tum ad ſignificationē. et
ſic circūciſio dꝛ in fedus eternū.
qꝛ tēpus durationis nō eſt deter
minatū nobis. Uel dicēdū eſt ꝙ
eſt eternū q̄tum ad ſignificatū
ſuū. ⁊ q̄tuꝫ ad id qď ei ſuccedit.
¶ Ad tertiā rn̄detur negādo cō
ſequentiā. ⁊ ratio eſt. qꝛ p̄ncipa/
lis ſignificatio ad quā inſtituta
eſt circūciſio eſt ablutio origina
lis peccati. qꝛ ſignificatio ſacra
mētalis refertur ad effectū. hoc
aūt nō ſemꝑ faciendū erat ꝑ cir/
cunciſionē. ⁊ ideo nō oportebat
ꝙ circūciſio ſemꝑ maneret. alia
aūt ſignificatio eſt ex ꝯſequēti.
⁊ ſm illā nō oportet accipi iudi/
ciū de duratione circūciſionis.
thurificationis aūt ſignificatio
nunq̄ fuit ad ſignificādum ali/
quid vt effectum eius. ⁊ ideo nō
non eſt ſimilis ratio.

D tertiam
queſtionē qua
queritur (3. p.
q. 37. arti. 2.)
vtrum conue/
nienꝶ xp̄o fuit
nomē impoſi/

tum ieſus.ſic ꝓcedit.Et videt ꝙ
nō.¶ Primo ſic.veritas ꝓpheti
ca vel euāgelica dȝ ꝓnūciationi
ꝓphetice reſpondere.ſȝ ꝓphete
aliud nomen de xp̄o ꝓnunciaue-
rūt.Dicit enim Yſa.vij.Ecce vir
go concipiet ⁊ pariet filiū. ⁊ no
mē eius vocabitur emanuel. Et
yſa.viij. Uoca nomen eiꝰ accele
ra.ſpolia detrahe.⁊c. Et yſa.ix.
Uocabit nomen eius admirabi
lis conſiliarius deus fortis. Et
Zach.vj. Ecce vir oriēs nomen
eiꝰ.ergo incōueniēter vocatum
eſt nomē eiꝰ ieſus. ¶ Scdo yſa.
lxij.dr. Uocabit tibi nomē nouū
qd os dn̄i nominauit ſȝ hoc no-
men ieſus nō eſt nomen nouum
ſȝ pluribꝰ fuit in veteri teſtamē
to impoſitū.vt pȝ de ieſu filio io
ſedech.⁊ de ieſu naue vt pȝ etiā
ex ip̄a genealogia xp̄i. Lu.iij.er
go videt ꝙ incōuenienter ſit vo
catū nomen eiꝰ ieſus. ¶ Tertio
tio ſic. Hoc nomē ieſus ſalutez
ſignificat. ſȝ ſalus per xp̄m non
eſt facta ſolū in circunciſione.ſȝ
etiam in principio.vt pȝ p apl̄m
Roꝝ.iiij.ergo incōueniēter hoc
nomen eſt impoſitum in circūci
ſione. ¶ In oppoſitū eſt euange-
liū pn̄s.vbi dr. Poſtꝙ cōſūmati
ſunt dies octo vt circunciderent
puer.vocatū eſt nomē eiꝰ ieſus.
¶ Reſpōdeo dicēdū ſub iſta con
cluſione.ꝙ ꝯueniētiſſime voca-
tū eſt nomē eiꝰ ieſus. Iſta cōclu
ſio ꝓbat ⁊ eiꝰ cōueniētia oſtēdi
tur ſic. Noia enim ſi ꝯuenienter
imponant debēt ꝓprietatibꝰ rū-
dere.hoc patet in noibꝰ generū ⁊
ſpecieruȝ.de quibꝰ dr.iiij.meta.
Ratio enim quā ſignat nomen
eſt diffinitio q̄ deſignat ꝓpriam
rei naturā. Noia autem ſingula-
riuȝ hoim ſemp imponūt ab ali
qua ꝓprietate eiꝰ cui nomē im-
ponit. vel a tp̄e ſicut imponunt
noia aliquoꝝ ſctōꝝ his q̄ in eoꝝ
feſtis naſcunt.vel a cognatione
ſicut cū filio ipōit nomen pr̄is
vel alicuiꝰ de cognatiōe.vel etiā
ab euētu.ſicut ioſeph vocauit p̄
mogenitū ſuū manaſſen.d. Obli
uiſci me fecit deꝰ oiȝ laboꝝ meo
rū.Gen̄.xlj. vel etiā ex aliq̄ qua
litate eius cui nomē imponit ſi
cut Gen̄.xxv. ꝙ q̄ p̄mo egreſſus
eſt de vtero matris rufus erat ⁊
totꝰ in morē pellis hiſpidꝰ.voca
tum eſt nomē eiꝰ Eſau:qd interp̄
tat rubeꝰ. Noia aūt q̄ imponunt
diuinitꝰ aliq̄bꝰ ſemp ſignificant
aliqd gratuitū donū eis diuini-
tus datū.ſicut Gen̄.xvij.dr abre.
Appellaberis abrahā.q: patreȝ
multarum gentiū cōſtitui te. Et
Mat.xvj.dictū eſt petro.Tu es
petrꝰ ⁊ ſup hanc petrā edificabo
eccl'iaȝ meā. q: igit huiuſmodi
xp̄o hoc munꝰ grē collatū erat.
vt p ip̄m oēs ſaluarentur. Ideo
cōuenienter vocatū eſt nomē eiꝰ
ieſus.i.ſaluator. Un̄ hec ratio
aſſignat ab angelo. Mat.j.cuȝ
ait ad ioſeph. Uocabis nomen
eius ieſum. Ipſe enim ſaluū fa
ciet papulū ſuū a peccatis eoꝝ.
Conueniēter ergo vocatū eſt no
men eiꝰ ieſus. Eſt quidē nomen

multe excellẽcie ⁊ ſublimitatis
ſtavt in nomine ieſu omne genu
flectat celeſtiũ terreſtrium ⁊ in
fernorũ. Eſt nomen multe vir-
tuoſitatis ⁊ efficacie. Naz eſt no
men. quod vt inquit petrus rauẽ
nas. dedit cecis viſuz. ſurdis au
ditum greſſuz claudis. ſermonẽ
mutis. vitam mortuis. totamq̃
diaboli poteſtatẽ de obſeſſis cor
poribus virtus huius nois effu
gauit Eſt preterea nomẽ magne
clemẽtie ⁊ reuerentie cũ non ſit
aliud nomen datũ hoib' ſub quo
oporteat nos ſaluos fieri. Act.
iiij. ¶ Scda cõcluſio. ↄueniẽter
in die circunciſionis vocatũ eſt
nomen ei' ieſus. Probat hec cõ
cluſio. Tũ p̄mo q2 iſte erat mos
apud iudeos. Vñ ſicut legitur.
Geñ. xvij. Simul abraham ſu-
ſcepit impoſitionẽ nois a deo et
circunciſionis mãdatũ. Et ideo
apud iudeos conſuetum erat vt
ipſo die circunciſionis noia pue
ris imponerent. ſicut etiã nunc
pueris in baptiſmo noia impo-
nunt Tum ſcdo. q2 hodie primo
legit effudiſſe ſanguinẽ p̄ nobis
q̃ fuit arra redemptionis noſtre
vt dicit bernardus. ¶ Tertia cõ
cluſio. cõuenient hoc nomẽ eſt i
poſitum chriſto non ab hoie ſed
ab angelo. Patet cõcluſio. q2 vt
dicit gloſa interlinealis ſuper il
lud Luce. ij. Vocatum eſt ab an
gelo. nõ decuit tã glorioſum no
men prius ab hoib' appellari. ſz
ab excellẽtiori natura. ne homo
videretur machinator huius no
minis. Et origenes inquit. Vo-
cabulũ ieſu glorioſuz omni ado
ratu cultuq̃ digniſſimum nomẽ
qd eſt ſup omne nomẽ. nõ decuit
primo ab omnib' appellari. nec
ab eis inferri in mundũ: ſz ab ex
cellẽtiori maioriq̃ natura. Vñ
ſingulariter euãgeliſta addidit.
Et vocatũ eſt nomen eius ieſus
qd vocatũ fuerat ab angelo añq̃
cõciperetur in vtero. ¶ Ad ratio
nes in oppoſitũ. Ad primã reſpõ
detur. q̄ ratio nõ p̄cedit. quia in
omnibus illis noibus quodãmo
do ſignificat hoc nomen ieſus.
qd eſt ſignificatiuũ ſalutis. Naz
in hoc q̄ dr Emanuel. qd interp̄
tat nobiſcuz de' deſignat cauſa
ſalutis q̃ eſt vnio diuine ⁊ huma
ne nature in pſona filij dei p̄ quã
factuz eſt vt de' eſſet nobiſcum.
Per hoc q̄ dr. Voca nomen ei'.
accelera. ſpolia detrahe ⁊c. deſi
gnatur a quo nos ſaluamur. q2 a
diabolo cui' ſpolia abſtulit. ſm
illud. Coll'. ij. Expolians principa
tus ⁊ poteſtates traduxit ↄfidẽ-
ter. Jn hoc etiã qd dr. Vocabit
nomen eius admirabilis ⁊c. de-
ſignat via ⁊ termin' noſtre ſalu
tis inq̃tũ ſcz admirabili diuini
tatis ↄſilio ⁊ virtute ad heredi-
tatez futuri ſeculi p̄ducimur. in
quo erit pax pfecta filiorum dei
ſub ipſo principe deo. Qd vo dr
Ecce vir oriens nomen eius. ad
id refertur ad quod primũ. i. ad
incarnationis miſterium. ſm qd
exortũ eſt in tenebris lumen re-
ctis corde. ¶ Ad ſcdam rñdet.

negando conſequentiam. Et ratio eſt. q2 lz aliquib⁹ qui fuerũt ante chriſtum conuenire potuit hoc nomen ieſus ſm aliquã aliã rationem. puta quia aliquã particularem ſalutem attulerũt. vt ieſus naue ſaluauit ppl'm iſrael hoſtes eius debellãdo. vt legit in libro Joſue. ſz ſm rõnem ſpiritualis et vniuerſalis ſalutis hoc nomen ꝓprium eſt chriſto. ⁊ ſm hoc dr eſſe nouũ. inq̃tũ eſt impoſituz ei ab hac ꝓprietate ꝙ eſt ſaluator. ¶ Ad tertiam rñdetur. negando conſequẽtiam. Et ratio eſt. quia licet ſalus facta ꝑ chriſtum communis ſit ⁊ iudeis ⁊ gentilibus nihilominus principaliter dicitur eſſe miſſus ad oues que perierũt dom⁹ iſrael.

N vigilia epiphanie eſt euangelium. In illo tempore. Defuncto herode ⁊c. Matt. ij. Circa quod poteſt oꝑputari ſequẽs queſtio.

Trũ chriſtus cõuenienter vocat nazaren⁹. Et videtur ꝙ non. ¶ Et pmo arguitur ꝙ non rõne illius glo. iterlinealis qua exponit. i. ſanct⁹. ¶ Primo ſic. xpo nõ conuenit ſanctificari. q2 in quolibet ordine pmũ mouẽs eſt imobile. ſz xp̃s eſt principiũ ꝫ toti⁹ humane ſanctificatiõis. ergo ip̃e ſanctificat⁹ nõ eſt. ¶ Secũdo ſic. Omne qd̓ fit. fit ex ꝯtrario. generatiões em̃ ſm philoſophũ ex ꝯtrarijs ſunt. ſz xp̃s ab oi peccato qd̓ ſanctitati cõtrariat immunis fuit. ergo xp̃s ſanctificat⁹ nõ eſt dicẽdus. ¶ Tertio arguitur. ꝙ nõ debeat dici nazarenus. q2 in nazareth fuit ꝯceptus ⁊ pari rõne dicend⁹ eſſet bethlemita. q2 in bethleem fuit nat⁹. ſz hoc non dr. ergo nec aliud eſt dicendũ. ¶ Quarto ſic. nõ videtur verũ ꝙ ꝑ ꝓphetas dictũ ſit ꝙ nazarenus ſit nominand⁹. ergo nõ videt dicendũ. Aſſumptũ pz. q2 nõ inueni i ſcriptura tale dictũ. ¶ In oppoſitũ eſt euãgeliũ pñs. ¶ Reſpõdeo dicendũ ſub iſta cõcluſione. ꝙ cõuenientiſſime xp̃s appellatus ⁊ nominatus eſt nazarenus. Iſta concluſio oſtenditur ex multiplici ratiõe. Primo ratione ſanctitatis. Interpretatur eniz nazarenus. i. ſanct⁹ ſiue ſanctificatus. Chriſtus aũt fuit ſanctus ſanctoꝝ Danielis. ix. Dicitur enim ab angelo beate marie Luce. j. Qd̓ enim ex te naſcetur ſanctuz vocabitur filius dei. Et Joh. x. dr. Quẽ pater ſanctificauit ⁊ miſit in mundũ. ¶ Secũdo ꝯuenienter dr nazaren⁹ ratione interp̃tatiõis. q2 interp̃tatur florid⁹. Yſa. xj. Egredietur virga de radice ieſſe. ⁊ flos de radice eius aſcẽdet. Uirga vt dicit